

KUPOLĖLIO KUPOLĖLIS

Danutės Žičkuvienės choreografija
Vytauto Juozapaičio muzika
Jūratės Čapaitės aprašymas

Vasaros pradžios švenčių apeigose kadaise buvo labai svarbus kupoliavimas.

Anksti ryte, apsirengusios dailiais išeiginiais drabužiais, merginos išeidavo į pievas rinkti devyniaropių gėlių. Linksmi nusiteikę, vaikščiodavo po laukus, šėldavo ir dainuodavo:

“Švento Jono vakarėlį

Pyniau rūtų vainikėlį,

Iš visokių žolelių

Ir visokių lapelių.”

Prisirinkę gėlių, merginos grįždavo į kaimą ir apvainkuodavo ilgą kartį, vadinamą “Kupoliu”, arba “Joninių medžiu”. Puošdavo jį gėlėmis, vainikais ir margais plevėsuojančiais kaspinais. “Joninių medį” pastatydavo kaimo gale prie javų lauko ir dvi naktis bei vieną dieną saugodavo nuo vaikų, kurie visaip stengdavosi jį pagrobti.

“Joninių medį” saugančios mergaitės susikabina rankomis, sudaro apie jį ratą, į kurio vidurį įeina dar dvi mergaitės. Kitos mergaitės dainuodamos sukasi apie jas. Mergaitėms sustojus, šoka ir dainuoja dvi ratelėje esančios... “Taip “Joninių medžio” saugojimo apeigas Prūsų Lietuvoje aprašo precentorius Šultcas (Schultze) 1832 m.

Joninių naktį iš surinktų kupolių merginos pindavo vainikus, žolynais puošdavo kiemo vartus, pasilinksminimo vietą ir t.t. Su vainikėliais jos burdavo ir atlikdavo įvairias apeigas.

Remiantis šiais papročiais, ir sukurtas šokis KUPOLĖLIO KUPOLĖLIS.

Šokiui reikalingas iš žalumynų ir gėlių nupintas 12 m. vainikas - girlianda.

Jis turi būti gana patvarus, nes šokdamos merginos su juo atlieka įvairius judesius. Taip pat reikalingas stovas ir kaspinais papuošta kartis - “Joninių medis”. Stovas dar prieš šokį gali būti scenos viduryje, arba jį per šokį, kartu su kartimi gali atnešti atsarginė šokių

grupės mergina nurodytu laiku.

Merginos prie juostos kairėje pusėje turi būti prisėgusios gelių vainikėlius.

Muziką šokiui sukūrė kompozitorius Vytautas Juozapaitis. Ji šešių dalių, su dviejų taktų įžanga ir keturių taktų koda. Metras mišrus - 4/4, 2/4 ir 1/4. Vieno takto 2/4 metro priešaktis yra prieš antrąją, ketvirtąją ir šeštąją muzikos dalis. Visos šešios dalys grojamos paeiliui.

ŠOKIO ŽINGSNIAI

Pagrindinis žingsnis

Pradinė padėtis - normali stovėseną, rankos laisvos.

Jis susideda iš trižingsnio ir paprastųjų žingsnių. Atliekamas grojant pirmąją muzikos dalį. Metras - 4/4.

“Viens-ir-du” - pradėdant dešine koja, šokti vieną trižingsnį pirmyn;

“ir” - pauzė;

“trys-ir” - žengti kaire koja paprastąjį žingsnį pirmyn;

“keturi-ir” - žengti dešine koja paprastąjį žingsnį pirmyn.

Toliau žingsnį kartoti iš pradžių, tik pradėti šokti kaire koja.

Pasivaikščiojimo žingsnis

Pradinė padėtis - normali stovėseną, rankos laisvos. Jis susideda iš pristatomųjų ir paprastojo žingsnio. Atliekamas grojant penktąją muzikos dalį. Metras - 4/4.

“Viens” - žengti dešinės kojos puspirščiais pirmyn;

“ir” - pristatyti puspirščiais kairę koją šalia dešinės;

“du-ir-trys-ir” - du kartus pakartoti “viens-ir” judesius;

“keturi” - žengti dešine koja pirmyn, ant jos perkelti kūno svorį, o kairę koją palikti ištiestą atgal;

“ir” - likti stovėti taip pat, kaip “keturi”.

Pastaba: šokant per paskutinį “ir” kartais reikia kairę koją pristatyti prie dešinės.

Krisniai

Pradinė padėtis - normali stovėseną, rankos laisvos. Jie susideda iš krisnių ir greitų pristatomųjų žingsnių. Atliekami grojant antrąją muzikos dalį ir trunka tris taktus. Metras - 4/4. Prieštaktis - 2/4.

- “Viens-ir” - pradinė padėtis, šokėjos stovi;
 “du” - žengti dešinės kojos puspisrščiais dešinėn ir tuoj pat šeštąją poziciją pristatyti kairę koją prie dešinės;
 “ir” - žengti dešine koja dešinėn.

1 taktas

- “Viens” - minkštai nušokti kaire koja pirmyn pusiau dešinėn, per juosmenį pasilenkti pirmyn, o sulenktos dešinės kojos pėdą pritraukti prie kairės kojos kulkšnies;
 “ir” - vis dar stovėti, kaip “viens” pabaigoje;
 “du” - žengti dešine koja atgal ir atsitiesti iš pasilenkimo;
 “ir” - pauzė;
 “trys” - žengti kairės kojos puspisrščiais kairėn ir tuoj pat šeštąją poziciją pristatyti dešinę koją prie kairės;
 “ir” - pauzė;
 “keturi” - žengti kaire koja kairėn, perkelti ant jos kūno svorį, o ištiestą dešinę palikti dešinėje;
 “ir” - vis dar stovėti, kaip “keturi” pabaigoje.

2 taktas

Kartoti 1 takto judesius, tik pradėti dešine koja.

3 taktas

- “Viens” - žengti kaire koja pirmyn;
 “ir” - pristatyti dešinę koją prie kairės ir per kairį petį pasisukti pusę ratuko;
 “du” - žengti kaire koja atgal;
 “ir” - pristatyti dešinę koją prie kairės;
 “trys” - žengti kaire koja atgal, o dešinę palikti ištiestą pirmyn;
 “ir” - perkelti kūno svorį ant dešinės kojos, o kairę palikti ištiestą atgal;
 “keturi” - stovėti ant dešinės kojos, o sulenktos kairės pėdą pritraukti prie dešinės kojos kulkšnies;
 “ir” - stovėti, kaip “keturi” pabaigoje.

Toliau žingsnį vėl kartoti iš pradžių, pradedant prieštakčiu.

Pastaba: šokant per paskutinį “ir” kartais reikia pristatyti kairę koją prie dešinės.

ŠOKIO EIGA

KUPOLĖLIO KUPOLĖLIS yra tarsi šokio - sutartinės RYTO RASA KRITO tęsinys. Scenos centre, atsigrižusios į dešinį gilumos kampą, viena už kitos stovi 7-oji, 2-oji, 8-oji ir 1-oji merginos (1 brėž.). Kitos keturios merginos, kurios šokdamos paskutinę figūrą, išbėga iš scenos, stovi dešiniajame užkulisyje gilumoje ir abiem rankom sulig juosmeniu laiko vainiką-girliandą. Kiekviena mergina apima rankomis maždaug 1,5 m vainiko, o tarp greta stovinčių merginų vainiko ilgis turi būti ne mažesnis kaip 1,5 m. 3-ioji mergina dešinėje rankoje laiko užlenktą vainiko galą. Kairiajame užkulisyje, gilumoje, stovi atsarginė šokėja ir laiko kartį.

1 brėžinys

Ižanga (2 tkt.)

1 taktas

- “Viens-du” - scenoje esančios keturios merginos žengia dešine koja atgal;
 “trys-keturi” - perkelia kūno svorį ant dešinės kojos, kairę palieka ištiestą pirmyn ir visu kūnu pasvyra atgal.

2 taktas

- “Viens-du” - perkelia kūno svorį ant kairės kojos, dešinę palieka ištiestą atgal ir pasvyra

pirmyn;
“trys-ir-keturi” - vis dar stovi, kaip “viens-du”
pabaigoje;
“ir” - pristato dešinę koją prie kairės.

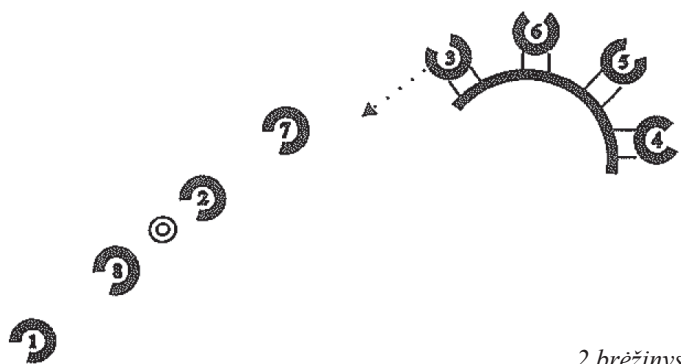
Kitos merginos per įžangą stovi užkulisyje.

Vainiko atnešimas (12 tkt.)

Grojama pirmoji muzikos dalis.

1-2 taktas

Iš dešiniojo gilumos kampo pradeda šokti vainiknešės. Jos, vedamos 3-iosios merginos, dviem Pagrindiniais žingsniais ateina iki 7-osios merginos (2 brėž.). 7-oji, 2-oji, 8-oji ir 1-oji merginos stovi vietoje.

2 brėžinys

3 taktas

Vainiknešės pina žilvitį. Vienu Pasivaikščiojimo žingsniu 3-ioji, paskui save vedama kitas tris merginas, praeina 7-ajai už nugaros, o 7-oji pasisuka ketvirtį ratuko per dešinę petį (3 brėž.).

2-oji, 8-oji ir 1-oji merginos stovi vietoje.

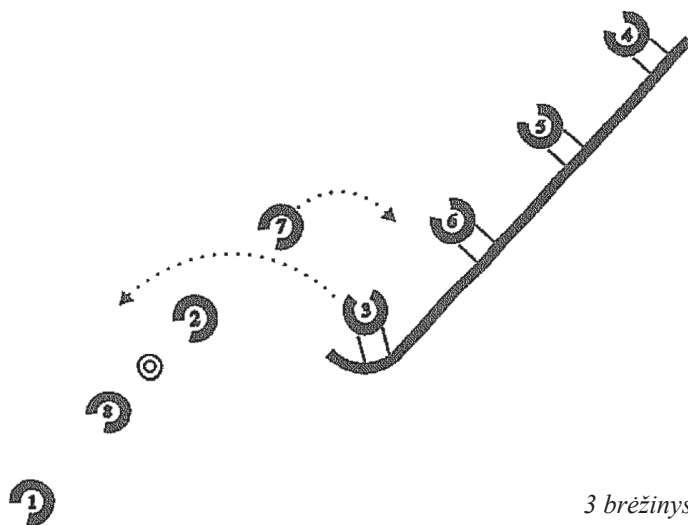
4-6 taktas

Vainiknešės kartoja 1-3 takto judesius ir, toliau pindamos žilvitį praeina 2-ajai merginai už nugaros, o pastaroji pasisuka ketvirtį ratuko per dešinę petį (4 brėž.).

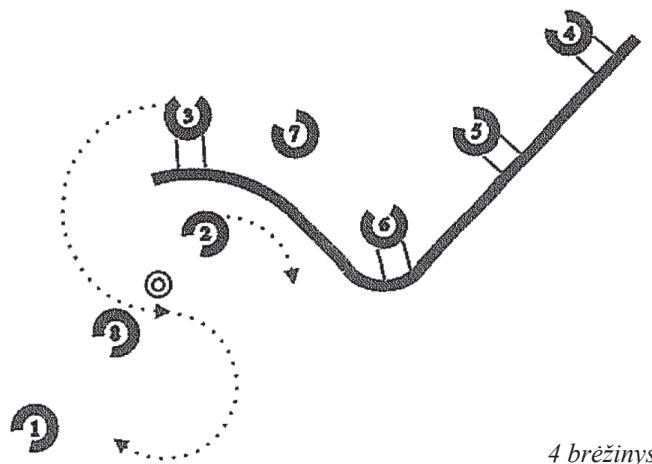
7-oji, 8-oji ir 1-oji merginos stovi vietoje.

7-9 taktas

Toliau pindamos žilvitį, vainiknešės kartoja 1-3 takto

3 brėžinys

4 brėžinys

judesius ir praeina 8-ajai merginai už nugaros. 8-oji pasisuka ketvirtį ratuko per dešinę petį (5 brėž.). 7-oji, 2-oji ir 1-oji merginos stovi vietoje.

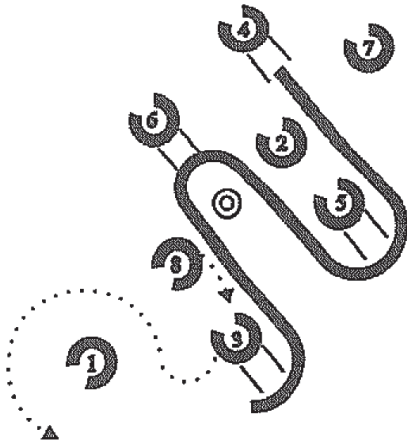
10-11 taktas

1-oji mergina pasisuka ketvirtį ratuko per dešinę petį, o vainiknešės dviem Pagrindiniais žingsniais atsistoja į tarpus tarp scenoje esančių merginų (6 brėž.).

12 taktas

Vainiknešės stovi vietoje, tik per pirmąjį “viens” pakeilia vainiką aukšty, o grojant paskutinei takto ketvirtinei - vėl jį nuleidžia žemyn.

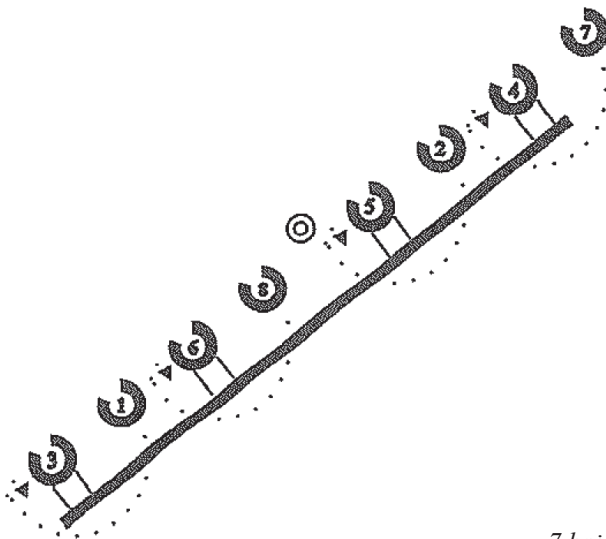
Kitos merginos, pradėdamos dešinę koją, šoka vieną Pasivaikščiojimo žingsnį ir pereina į kitą tarpą: 1-oji

5 brėžinys

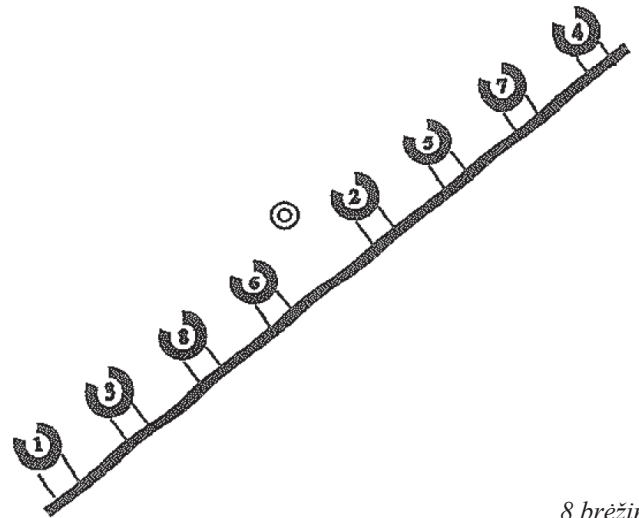

6 brėžinys

7 brėžinys

šoka prieš 3-iają, 8-oji - prieš 6-ąją ir t.t. (7 brėž.).
Kitame tarpe merginos pasisuka pusę ratuko per dešinę
petį ir abiem rankom iš apačios paima vainiką
(8 brėž.). 3-ioji mergina 1-ajai paduoda vainiko galą,
kurį iki šiol užlenktą nešė dešinėje rankoje.

8 brėžinys

Šokis su vainiku (8 tkt.)

Grojama antroji muzikos dalis.

Priestaktis (1 tkt. M-2/4)

Visos merginos, pradėdamos dešine koja, šoka Krisnių
žingsnio priestakčio judesius.

1-2 taktas

Merginos šoka Krisnių žingsnio 1-2 takto judesius. Per
2 takto paskutinį "ir" pakelia vainiką aukštin, o 1-oji,
8-oji, 2-oji ir 7-oji merginos pristato kairę koją prie
dešinės.

3 taktas

1-oji, 8-oji, 2-oji ir 7-oji merginos šoka taip:

"Viens" - stovi vietoje, pakėlusios vainiką aukštin;

"ir" - nuleidžia vainiką žemyn;

"du" - žengia dešine koja pirmyn ir skubiai pristato
kairę koją prie dešinės;

"ir" - žengia dešine koja pirmyn, o kairę palieka
ištiestą atgal;

“trys” - perkelia kūno svorį ant kairės kojos ir pasvyra atgal;

“ir” - stovi, kaip “trys” pabaigoje;

“keturi” - pristato dešinę koją prie kairės;

“ir” - pauzė.

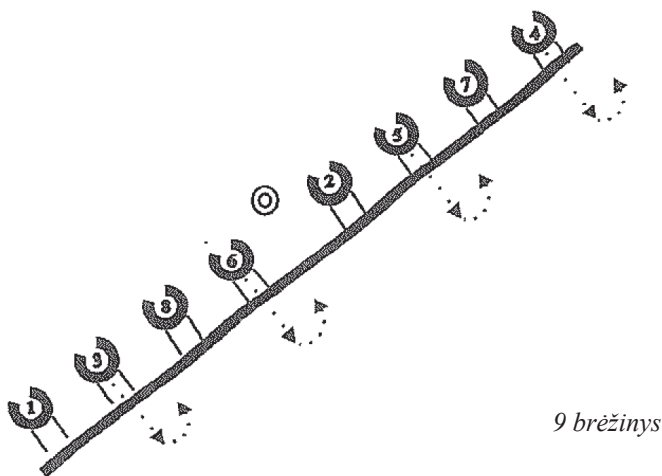
Vainiknešės šoka Krisnių žingsnio 3 takto judesius, tik per pirmąjį “ir”, sukdamosi per kairį petį (9 brėž.), tarsi išneria iš po vainiko. Dešinę ranką plačiu mostu uždeda ant vainiką laikančios kairės rankos plaštakos (10 brėž.).

4-6 taktas

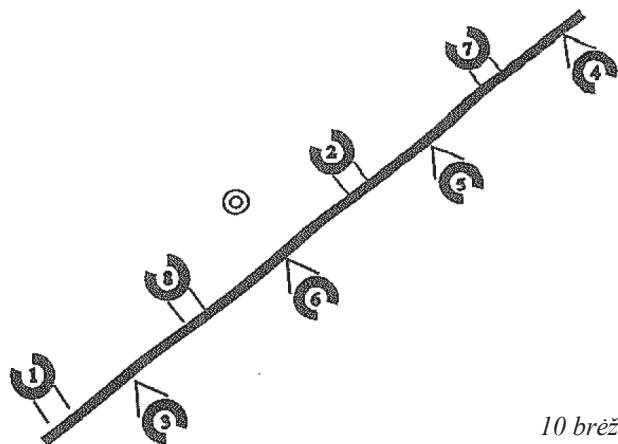
Visos merginos šoka vieną Krisnių žingsnį: vainiknešės šoka kairėn, o kitos - dešinėn,

7 taktas

1-oji, 8-oji, 2-oji ir 7-oji merginos, stovėdamos vietoje, pakelia vainiką aukštyn.

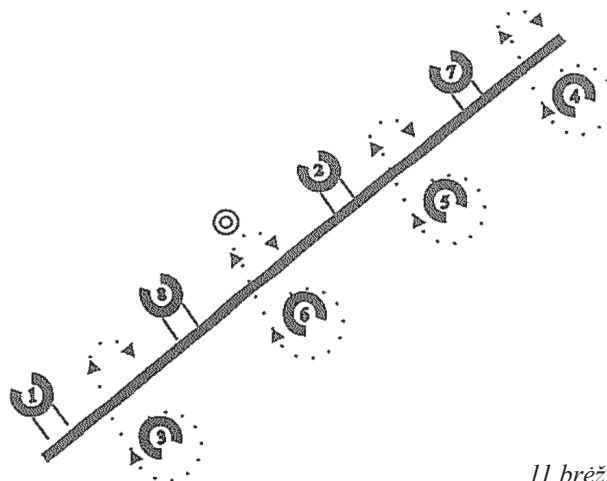

9 brėžinys

10 brėžinys

Vainiknešės paleidžia vainiką ir aštuoniais paprastaisiais žingsneliais ratuku eina apie save dešinėn ir tarsi įneria į tuos pačius tarpus tarp stovinčių merginų (11 brėž.). Pasisukusios per dešinį petį pusę ratuko, jos vėl abiem rankom paima vainiką iš apačios.

11 brėžinys

8 taktas (M-1/4)

Merginos nuleidžia vainiką žemyn sulig juosmeniu.

Aštuoniukė (12 tkt.)

Grojama trečioji muzikos dalis.

1-3 taktas

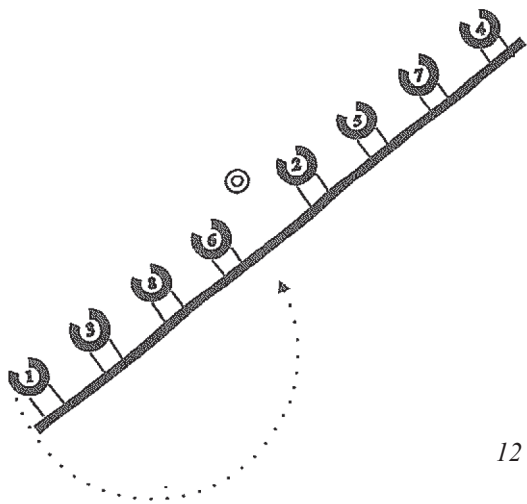
Visos merginos, vedamos 1-osios, šoka du Pagrindinius ir viena Pasivaikščiojimo žingsnį scenos viduryje esančio stovo link (12 brėž.). Pamažu keldamos vainiką, jos sueina į ratą priešais stovą kairiajame priekiniame scenos krašte (13 brėž.).

4-6 taktas

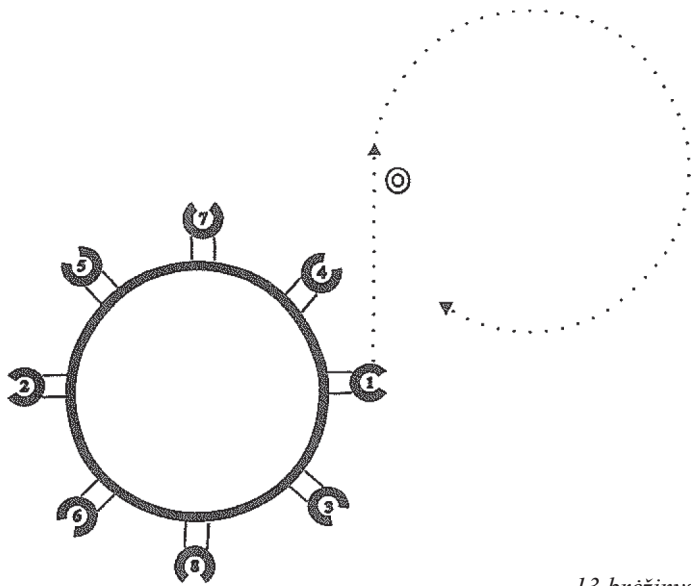
Merginos kartoja 1-3 takto judesius. Pamažu leidamos vainiką žemyn ir vedamos 1-osios merginos, pradeda eiti į išvirkščią ratą UŽ stovo, į dešinįjį scenos gilumos kraštą (13 brėž.).

7-12 taktas

Merginos du kartus kartoja 1-3 takto judesius ir 1-oji mergina suveda visas į išvirkščią ratą aplink stovą (14 brėž.).

12 brėžinys

13 brėžinys

Iš kairiojo gilumos kampo, atlikdama tuos pačius judesius kaip ir kitos merginos, atsarginė šokėja į scenos vidurį atneša kaspinais papuoštą kartį.

Karties puošimas (8 tkt.)

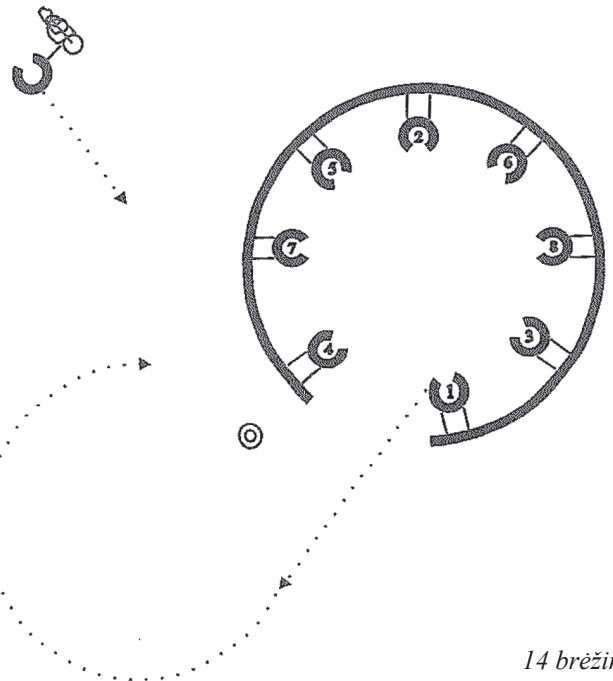
Grojama ketvirtoji muzikos dalis.

Prieštaktis (1 tkt. M-2/4)

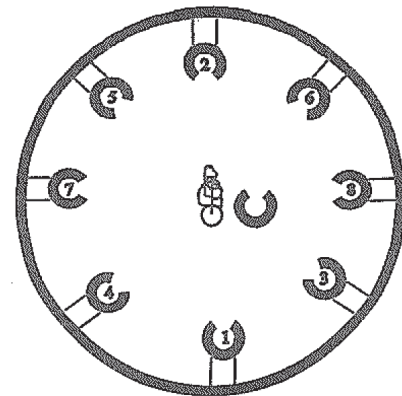
Merginos šoka Krisnių žingsnio prieštakčio judesius.

1-2 taktas

Šoka Krisnių žingsnio 1-2 takto judesius (15 brėž.).

14 brėžinys

15 brėžinys

3 taktas

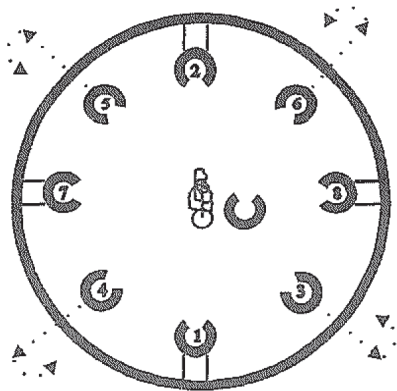
Vainiknešės šoka Krisnių žingsnio 3 takto judesius.

Šokdamos “ir”, išsisuka per kairį petį į rato išorę (16 brėž.), o “trys-ir” - pristato dešinę koją prie kairės ir stovi vietoje iki takto pabaigos.

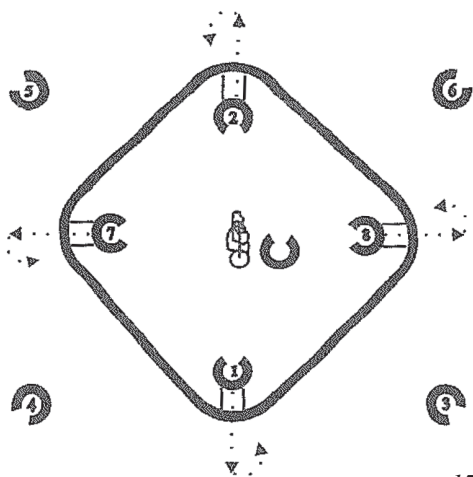
Kitos merginos takto pradžioje pakelia vainiką aukštyn ir stovi vjetoje, “keturi-ir” - žengia kaire koją pirmyn po pakeltu vainiku ir per kairį petį pasisuka pusę ratuko (17 brėž.).

4-6 taktas

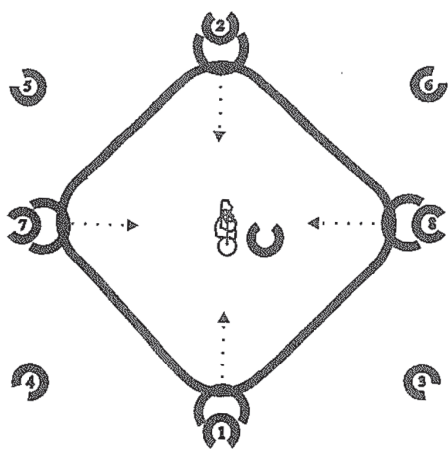
Vainiknešės pavieniui šoka Krisnių žingsnio prieštakčio ir 1-2 takto judesius.

16 brėžinys

17 brėžinys

18 brėžinys

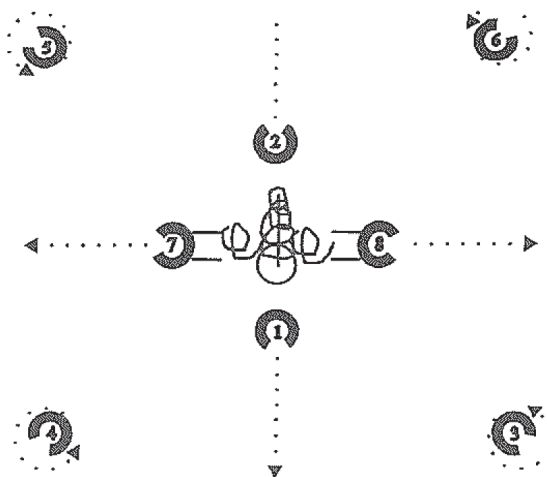
Kitos merginos paprastuoju žingsniu eina scenos centro link (18 brėž.) ir pradeda puošti kartį. Atsarginė šokėja palenkia ją pirmyn, o 2-oji mergina užkabina vainiką ant karties viršuje įtaisyto kablio. Užkabinusį vainiką, atsarginė šokėja pakelia kartį, įstato ją į stovą

ir išeina į kairią gilumos kampą. 1-oji mergina vieną vainiko galą atiduoda 7-ajai, o kitą - 8-ajai merginai.

7 taktas

Vainiknešės ("viens-ir-du") apsisuka visą ratuką per kairį petį ir iki takto pabaigos stovi vietoje atsigrįžusios į scenos centrą.

Kitos merginos vienu Pasivaikščiojimo žingsniu atbulos grįžta į savo tarpus rate (19 brėž.). Vieną vainiko galą neša 7-oji, o kitą - 8-oji mergina.

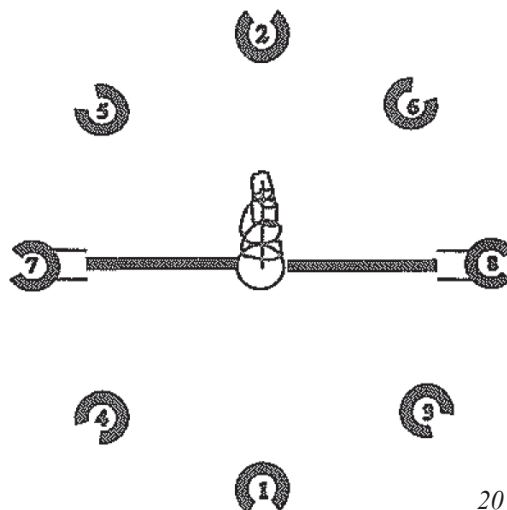
19 brėžinys

8 taktas

Šokėjos ramiai stovi vietoje (20 brėž.).

Karties apipynimas (12 tkt.)

Grojama penktoji muzikos dalis.

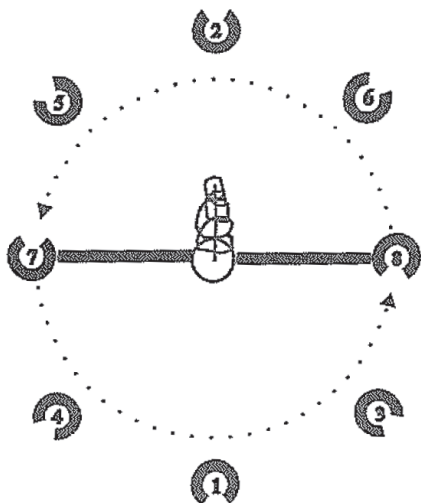
20 brėžinys

1-2 taktas

7-oji ir 8-oji merginos, pradėdamos dešine koja, šoka du Pasivaikščiojimo žingsnius rato viduje dešinėn ir abiem rankom neša vainiko galus.

7-oji mergina ateina iki 6-osios, o 8-oji - iki 4-osios (21 brėž.).

Kitos merginos stovi vietoje.

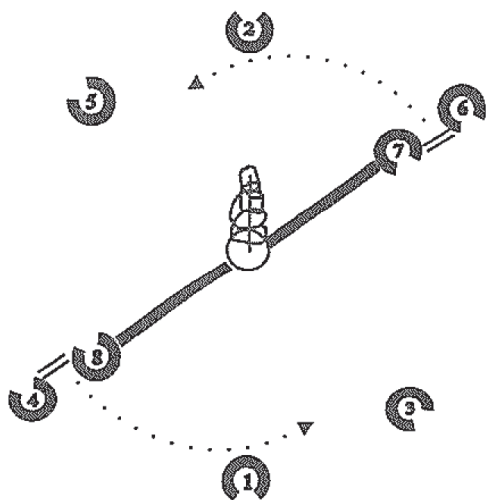

21 brėžinys

3 taktas

6-oji mergina 7-ąją, 4-oji - 8-ąją apkabina kaire ranka per juosmenį ir visos keturios vienu Pasivaikščiojimo žingsniu paeina ketvirtį rato dešinėn (22 brėž.).

Kitos merginos stovi vietoje.

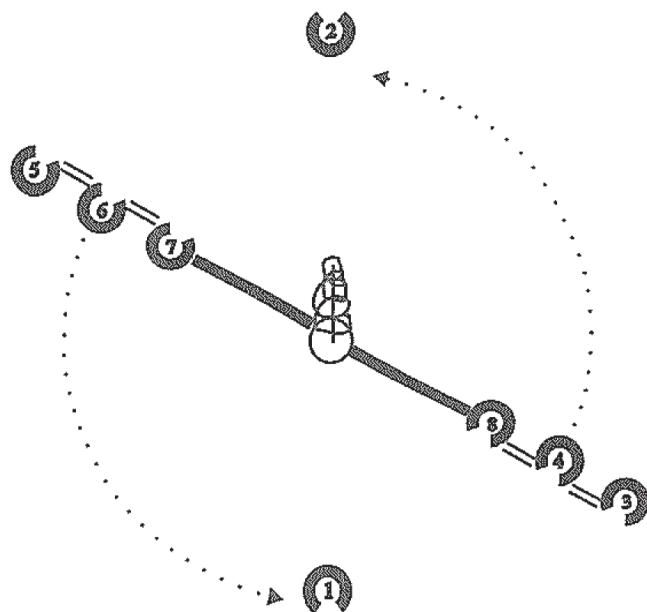

22 brėžinys

4 taktas

5-oji mergina 6-ąją, 3-ioji-4-ąją apkabina kaire ranka per juosmenį ir visos šešios, pradėdamos kaire koja, vienu Pasivaikščiojimo žingsniu pasuka sparną dar ketvirtį rato ta pačia kryptimi (23 brėž.).

1-oji ir 2-oji merginos stovi vietoje.

23 brėžinys

5-6 taktas

Prie sparno prisijungia 1-oji ir 2-oji merginos. Pradėdamos dešine koja, dviem Pasivaikščiojimo žingsniais merginos pasuka sparną pusę rato ta pačia kryptimi (24 brėž.).

7 taktas

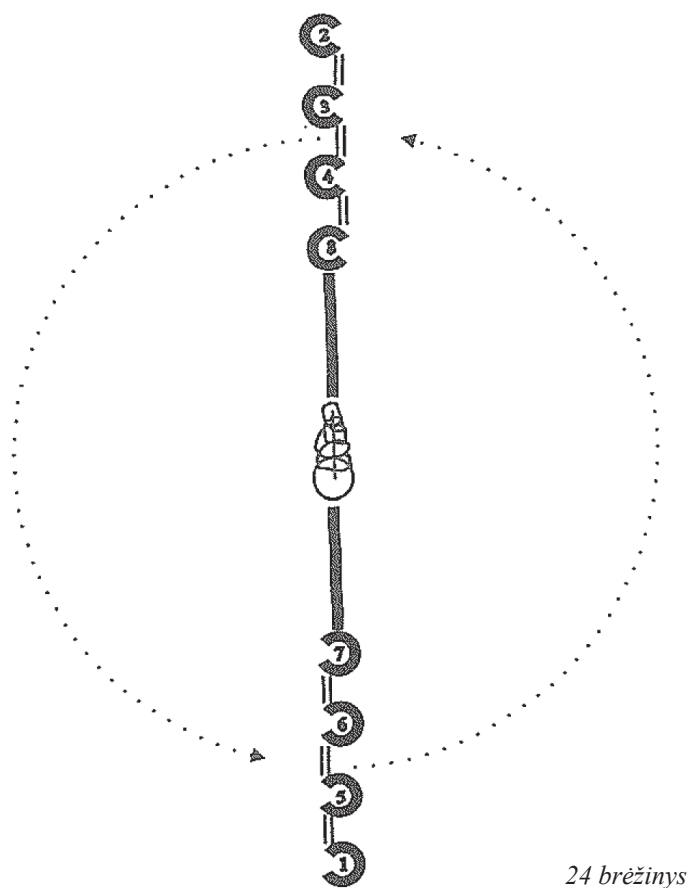
Vienu Pasivaikščiojimo žingsniu merginos pasuka sparną dar ketvirtį rato (25 brėž.).

8 taktas

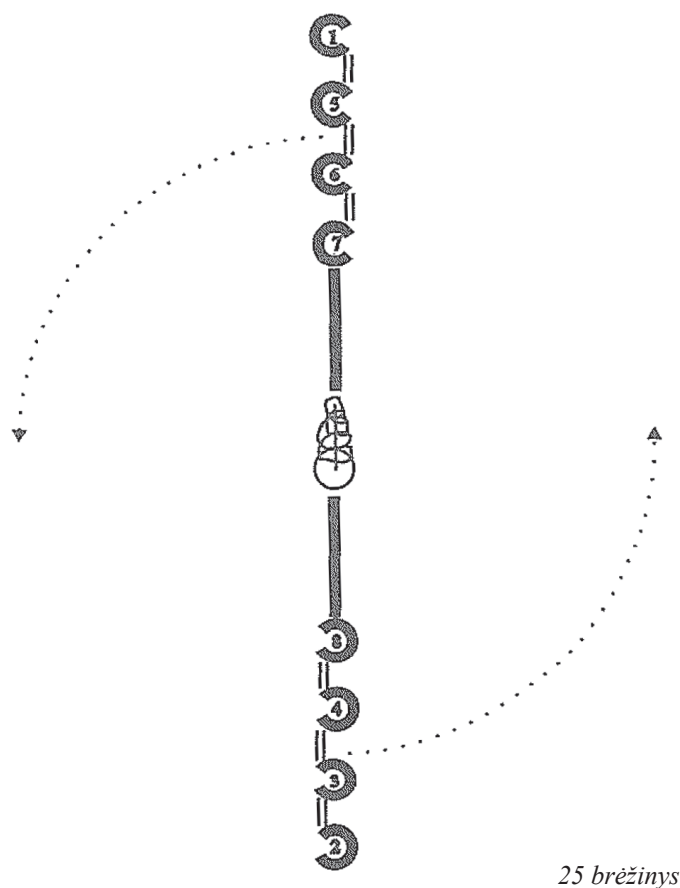
Nuo sparno atsiskiria dvi kraštines mergmos. 1-oji lieka kaireje scenos pusėje, o 2-oji - dešinėje. Kitos merginos sparną pasuka dar ketvirtį rato ta pačia kryptimi (26 brėž.).

9 taktas

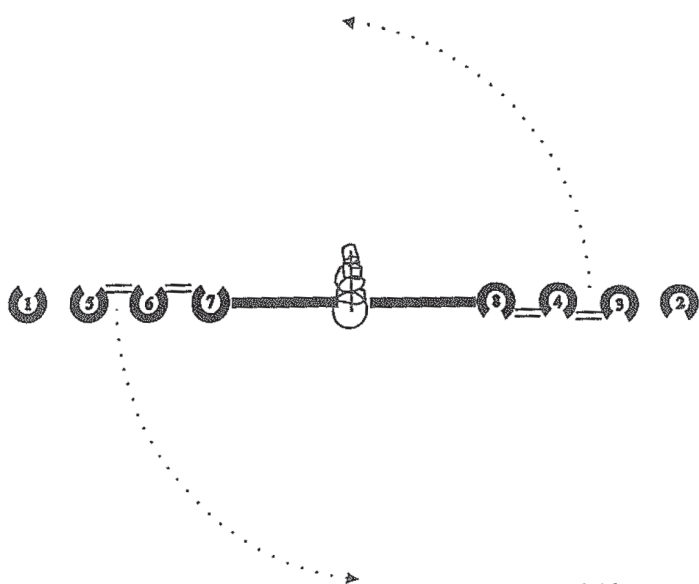
Nuo sparno atsiskiria dar dvi merginos. 3-ioji lieka

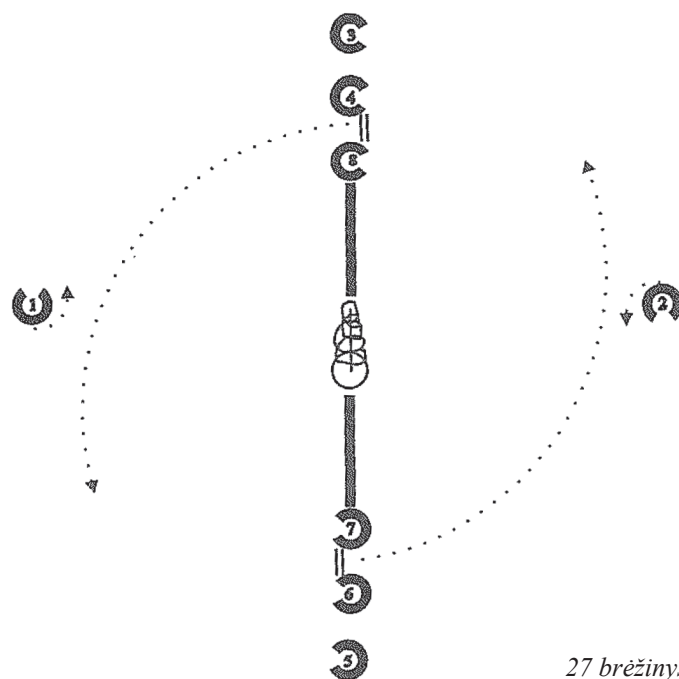
24 brėžinys

25 brėžinys

26 brėžinys

27 brėžinys

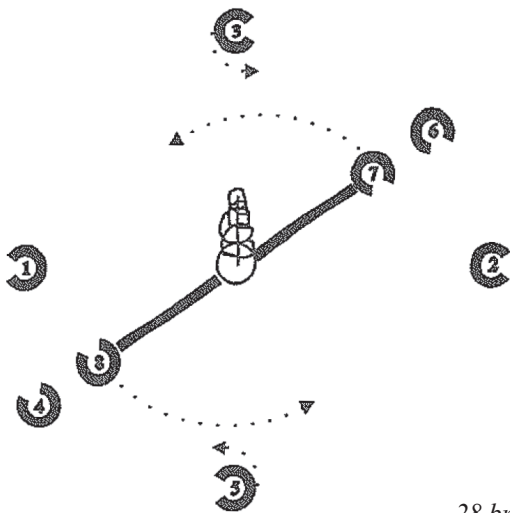
scenos gilumoje, 5-oji - avanscenoje, o likusios merginos pasuka sparną daugiau nei ketvirtį rato ta pačia kryptimi (27 brėž.).

1-oji ir 2-oji merginos atsigrįžta į scenos centrą ir stovi vietoje.

10 taktas

Nuo sparno atsisikiria 6-oji mergina ir atsistoja į tarpą tarp 3-osios ir 2-osios, o 4-oji - tarp 1-osios ir 5-osios. 7-oji ir 8-oji paeina dar ketvirtį rato ta pačia kryptimi (28 brėž.).

3-ioji ir 5-oji merginos atssigrįžta į scenos centrą ir stovi vietoje.

28 brėžinys

11 taktas

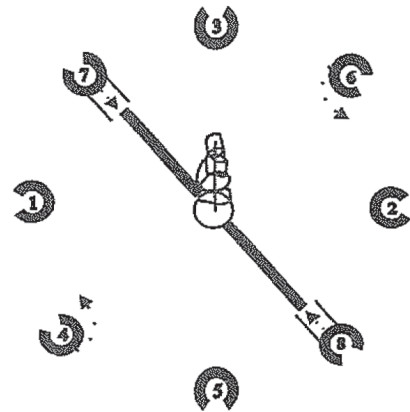
7-oji ir 8-oji merginos Pasivaikščiojimo žingsniu eina scenos centro link ir padeda vainiko galus prie karties (29 brėž.).

4-oji ir 6-oji merginos, atsigrįžta į scenos centrą ir stovi vietoje.

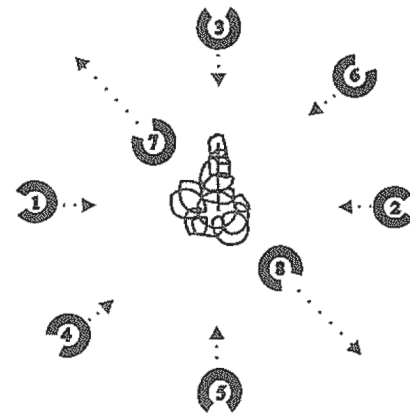
12 taktas

7-oji ir 8-oji merginos atbulos šoka Pasivaikščiojimo žingsniu ir atsistoja į tarpus merginų rate (30 brėž.). Kitos merginos, pradėdamos dešinę koją, eina tris paprastuosius žingsnius scenos centro link ir pristato kairę koją prie dešinės.

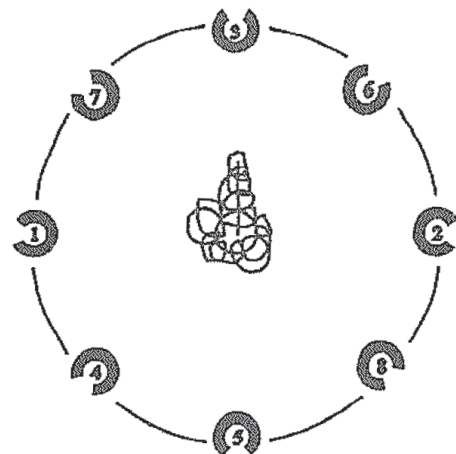
12 takto pabaigoje merginos rate rankomis susikabina paprastai žemai (31 brėž.).

29 brėžinys

30 brėžinys

31 brėžinys

Karties saugojimas (8 tkt.)

Grojama šeštoji muzikos dalis.

Prieštaktis (1 tkt. M-214)

Merginos šoka Krisnių žingsnio prieštakčio judesius.

1-2 taktas

Merginos šoka Krisnių žingsnio 1-2 takto judesius. Per 1 takto “viens-ir” sukabintas rankas pakelia aukštyn, o “du-ir” - nuleidžia žemyn.

3 taktas

“Viens” - nepaleisdamos sukabintų rankų, o keldamos jas aukštyn, merginos kaire koja žengia scenos centro link;

“ir” - po sukabintomis ir pakeltomis rankomis pasisuka pusę ratuko per kairį petį (32 brėž.).

“du-ir” - merginos sukabintas ir sukryžiuotas rankas nuleidžia priešais save sulig juosmeniu; išvirkščiam rate susikabinusios kryžmai (dešinė ranka virš kairės) ir suglaustomis kojomis jos pritupia vietoje (33 brėž.).

“trys” - paleidžia sukabintas rankas ir pritūpusios žengia dešine koja pirmyn;

“ir” - pasisuka pusę ratuko per dešinį petį (34 brėž.);

“keturi” - atsistoja;

“ir” - susikabina rankomis paprastai žemai.

4-5 taktas

Merginos dar kartą kartoja 1-2 takto judesius.

6-8 taktas

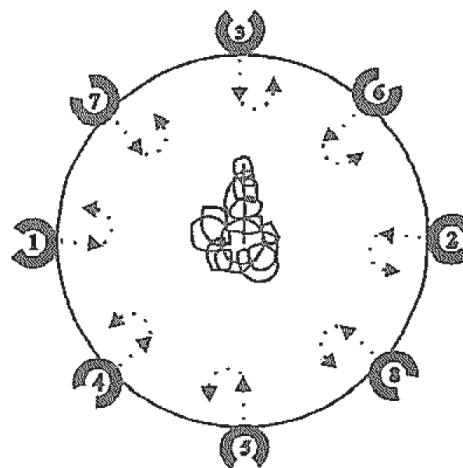
Merginos, nepaleisdamos sukabintų rankų, šiek tiek pritupia ir šoka dvylika bėgamųjų žingsnių ratu dešinėn (35 brėž.).

8 takto pabaigoje merginos paleidžia sukabintas rankas ir pasisuka kairiu petimi į rato centrą.

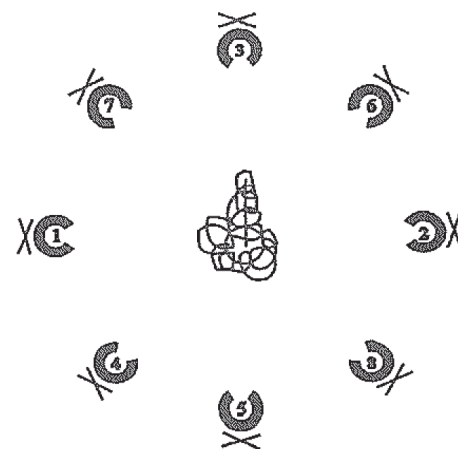
Koda (4 tkt.)

Prieštaktis (1 tkt. M-1/4)

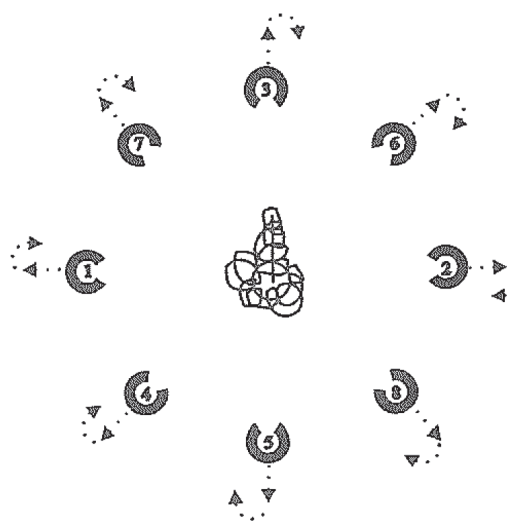
Merginos šoka Krisnių žingsnio prieštakčio judesius (36 brėž.).

32 brėžinys

33 brėžinys

34 brėžinys

1 taktas

Šoka Krisnių žingsnio 1 takto judesius.

2 taktas

“Viens-ir-du-ir” - merginos atsigrįžta į scenos centrą, pritupia ir nuo juostos nusisega vainikėlį;

“trys-ir” - atsistodamos iš pritūpimo, žengia dešine koja scenos centro link; vainikėlį abiem rankom jos laiko sulig krūtine;

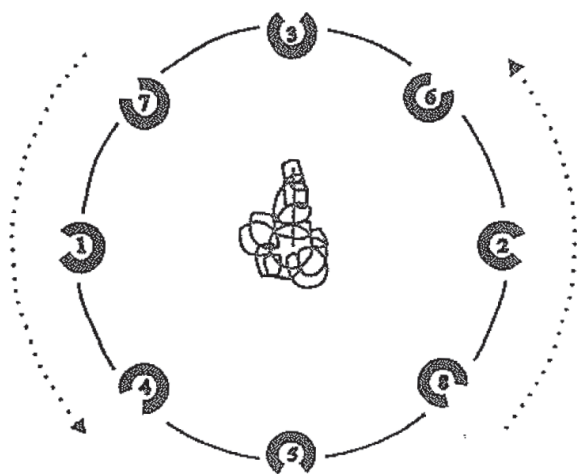
“keturi” - žengia kaire koja pirmyn;
“ir” - pasisuka pusę ratuko per kairį petį
(37 brėž.).

3 taktas

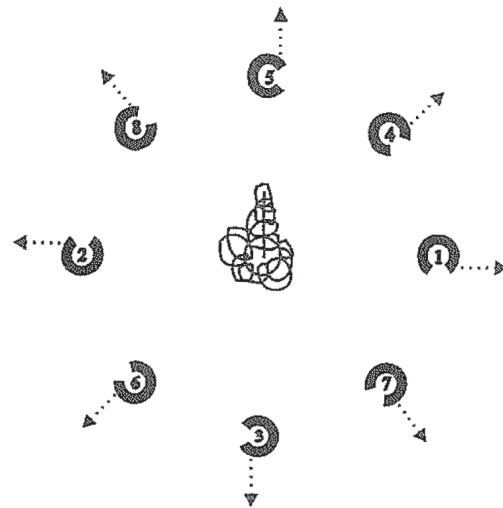
Pradėdamos dešine koja, šokėjos žengia keturis paprastuosius žingsnius pirmyn į rato išorę ir rankas su vainikėliu pamažu kelia aukštin.

4 taktas

Merginos perkelia kūno svorį ant kairės kojos, dešinę palieka ištiestą atgal, o vainikėlį laiko pakeltą į viršų
(38 brėž.).

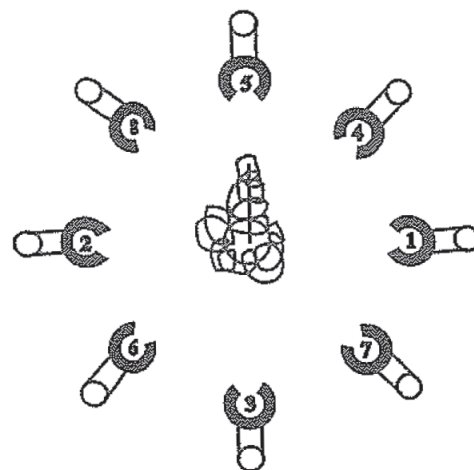
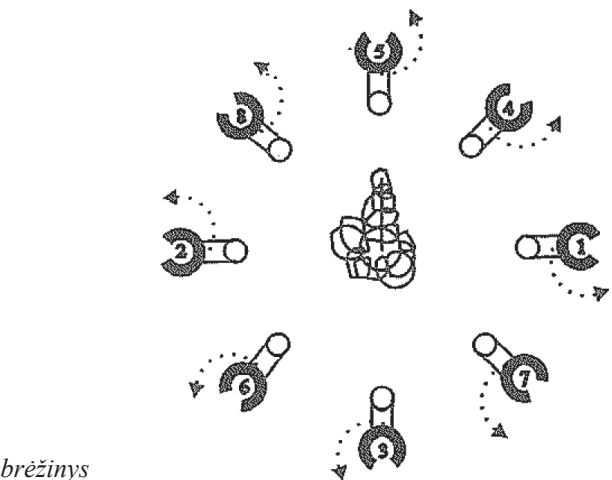

35 brėžinys

36 brėžinys

37 brėžinys

38 brėžinys